

Nr 50.

Ankom till riksdagens kansli den 17 april 1925 kl. 6 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvärvande av beskickningshus i Washington.

(1:a avd.)

I en till riksdagen avlåten, den 20 mars 1925 dagtecknad proposition (nr 167) har Kungl. Maj:t, under åberopande av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att till beredande av ministerbostad och kansli-lokal för beskickningen i Washington må för ett å statsverket fallande belopp av högst 125,000 dollars för svenska statens räkning förvärfvas fastigheten 2249 R Street, N. W., i nämnda stad jämte tillhörande inventarier.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till ovannämnda statsrådsprotokoll.

Efter att hava lämnat en redogörelse för de utredningar och undersökningar, som verkställts i anledning av ifrågasatt förvärv av beskickningshus i Washington, har departementschefen i frågan för egen del anfört följande:

»Vår beskickning i Washington är utan gensägelse en av Sveriges allra viktigaste. Sveriges redan före världskriget betydelsefulla förbindelser med Förenta staterna hava obestriddligen än ytterligare utvecklats genom de förhållanden, som inträtt under och efter detsamma. På det finansiella och ekonomiska området hava våra intressen i Förenta staterna med varje år stegrats. Men dessutom finnas alldeles särskilda anledningar, som medföra en nära kontakt mellan de bägge länderna. Jag syftar på de stora befolkningsgrupper, uppskattade till över två miljoner, som kunna räknas tillhöra den svenska folkstammen och av vilka mer än 700,000 äro svenskfödda. På dessa befolkningsgruppers tillgivenhet och minnesgodhet mot deras gamla fädernesland får Sverige ständigt mottaga nya och talande bevis. Envoyén Wallenberg har med hänvisning till de omständigheter, jag nu antytt, framhållit den alldeles särskilda betydelse, som låge däri, att Sverige låte sin representation i Förenta staterna framträda på ett även i yttre avseende fullt värdigt sätt.

Utöver de skäl av mera allmän natur, som med utgångspunkt från det ovan sagda må kunna tala för att Sveriges representation i Washington beredes

bostad på egen grund, vill jag beröra vissa mera speciella synpunkter, vartill hänsyn torde böra tagas vid bedömandet av den nu föreliggande frågan.

På grund av bostadsförhållandena i Washington och de därstädes rådande höga hyresprisen hava Sveriges ministrar under senare tider städse haft de största svårigheter att genom förhyrning anskaffa lämplig bostad och kansli-lokal, och en verkställd utredning visar, att beskickningen ofta varit inrymd på ett otjänligt sätt. Upprepade flyttningar av beskickningen hava — även oavsett ombyten å ministerposten — måst ske, bl. a. på den grund, att hyres-tiden för privathus av lämplig storlek och belägenhet i Washington i regel är relativt kort. Sålunda har under perioden 1910—1921 beskickningens adress ändrats icke mindre än nio gånger, ett förhållande som i och för sig måste anses som synnerligen olämpligt.

Vidare bör framhållas, att, då en oproportionerligt stor del av ministerns av-löningsförmåner i regel måst tagas i anspråk för förhyrande av även de mest blygsamma lokaler för inrymmande av bostad och kansli, detta i förening med de även i övrigt höga levnadskostnaderna i Washington kommit att betyda, att reallönen blivit avsevärt mindre än vad skäligen bort för ministern beräknas. Förvärvandet av ett statens beskickningshus i Washington, vari fri bostad be-reddes ministern, skulle, då man därigenom bleve oberoende av de lokala hyres-förhållandena, möjliggöra ett mera rättvist utmätande av dennes löneförmåner och tillåta postens besättande utan alltför stort hänsynstagande till veder-börandes privata förmögenhetsförhållanden, något som också torde vara mera i överensstämmelse med de principer, som allmänt erkänts böra ligga till grund vid utseendet av Sveriges diplomatiska representanter i utlandet.

Även ur rent ekonomisk synpunkt torde ett fastighetsförvärv vara förmån-ligt. En av envoyén Wallenberg gjord utredning visar sålunda, att hyres-prisen i Washington för sådana fastigheter, vilka kunna lämpa sig till be-skickningshus, äro relativt höga i förhållande till desammas kapitalvärde. Detta förhållande har varit en bidragande orsak till att ett stort antal länder, utom stormakterna, under senare år funnit fördelaktigt att där förvärva egna legationshotell. På grund av den nu ifrågavarande fastighetens goda be-lägenhet i en av Washingtons förnämligaste stadsdelar torde ett inköp, be-traktat som kapitalplacering, vara ej blott riskfritt utan synnerligen förmån-ligt.

Då jämlikt envoyén Wallenbergs erbjudande fastigheten komme att över-låtas i fullständigt möblerat skick, torde man även, i händelse av bifall till förslaget, kunna räkna med en direkt besparing för statsverket genom minskad flyttningsersättning åt Kungl. Maj:ts ministrar i Washington. På grund av det stora avståndet från Washington till hemlandet och de orter, där Sverige har sina övriga beskickningar förlagda, kommer ett ombyte på ministerposten i nämnda stad i regel att medföra utbetalandet av betydande belopp såsom gottgörelse för transport av såväl den frånträdande som den nyutnämnde mi-nisterns bohag. Därest möblerad bostad ställes till ministerns förfogande, torde denna utgiftspost kunna högst väsentligt nedbringas.

Enligt vad envoyén Wallenberg meddelat, ernås i händelse av statsförvärv

befrielse från kommunalskatt för fastigheten, i likhet med vad som gäller i fråga om övriga främmande stater tillhöriga beskickningsfastigheter i Washington. Därest Förenta staterna i en framtid i Stockholm skulle förvärva eget legationshus, torde emellertid från amerikansk sida anspråk komma att göras på reciprok behandling i detta hänseende.

Genom envoyén Wallenbergs erbjudande och den förutberörda insamlingen har nu för staten öppnat sig en möjlighet att som beskickningshus i Washington på förmånligaste villkor förvärva en fastighet, vilken, såsom framgår av byggnadsstyrelsens och professor Wahlmans utlåtanden, synes uppfylla även högt ställda fordringar. Enligt byggnadsstyrelsens uppskattning är fastigheten jämte inventarier värd minst 207,550 dollars, ett belopp som alltså vida överstiger det bidrag av 125,000 dollars, statsverket skulle hava att tillskjuta för inköpet. Med hänsyn till de gynnsamma förutsättningar för en insamling, som, enligt vad envoyén Wallenberg meddelat, för närvarande synas förefinnas, torde det, under förutsättning att ifrågavarande statsbidrag ställes till förfogande, icke råda något tvivel om att återstoden av det ursprungligen begärda priset av 192,000 dollars kommer att kunna på enskild väg anskaffas. Ett initiativ från svenska statens sida skulle nämligen med all säkerhet komma att med den största tillfredsställelse mottagas bland den svensk-amerikanska befolkningen och där vinna ett kraftigt gensvar. Å andra sidan skulle ett avvisande av det föreliggande anbudet, varigenom fullföljandet av planen på en insamling förfölle och beskickningens bostadsfråga för oberäknelig framtid lämnades olöst, icke kunna undgå att framkalla en viss besvikelse i svensk-amerikanska kretsar.

Med hänsyn till de krav, som för budgetåret 1925—1926 ställas på statsverket, har jag funnit det önskvärt, att, ehuru väl från statsmakternas sida redan inom den närmaste framtiden bindande svar måste avgivas å det föreliggande anbudet, erläggandet av statsverkets bidrag till inköpet om möjligt uppsköttes till budgetåret 1926—1927. Med tillmötesgående av detta mitt önskemål har envoyén Wallenberg, såsom ovan nämnts, medgivit, att med statsbidragets inbetalande i varje fall finge anstå till den 1 juli 1926. I betraktande härav synes den reglering av de till sändebudet i Washington utgående avlöningsförmåner, som torde böra ske i och med att fri bostad beredes honom, först böra upptagas till behandling i samband med framläggande för nästkommande års riksdag av stat för ortstillägg vid beskickningar och konsulat för budgetåret 1926—1927.

Ehuru skäl finnas att antaga, att värdeförhållandet mellan Sveriges och Förenta staternas valutor kommer att förbliva relativt konstant, finnes givetvis ingen möjlighet att redan nu exakt beräkna det belopp, som må komma att erfordras för gäldande av merberörda bidrag å 125,000 dollars. Enligt dagens kurs motsvarar denna summa i svenskt mynt 463,750 kronor.»

Utskottet delar den av departementschefen uttalade uppfattningen, att det ur flera synpunkter måste anses önskvärt, att svenska staten förvärvar eget beskickningshus i Washington, och har utskottet funnit det av departements-

*Utskottets
yttrande.*

chefen förordade förslaget för möjliggörande av ett sådant förvärv vara för staten fördelaktigt.

Utskottet, som därför icke tvekar att tillstyrka Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, hemställer,

att riksdagen må medgiva, att till beredande av ministerbostad och kanslilokal för beskickningen i Washington må för ett å statsverket fallande belopp av högst 125,000 dollars för svenska statens räkning förvärvas fastigheten 2249 R Street, N. W., i nämnda stad jämte tillhörande inventarier.

Stockholm den 17 april 1925.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: Se under utl. nr 49.
